

Солдатова Леся Петрівна

Київський міський педагогічний університет

імені Б.Д.Грінченко

м. Київ Україна

Актуальність використання інформаційно-кореляційного критерію та унормування неоднозначностей в слов'янських мовах

Метою статті є розгляд багатьох інформаційних значень одного і того ж акустично-графічного коду (АГК) інформації – слова та використання *інформаційно-кореляційного критерію розмежування* неоднозначностей.

Завдання роботи – створення критерію розмежування неоднозначностей.

Наукова проблематика статті пов'язана із проблемою розмежування проявів інформаційної неоднозначності.

Об'єктом дослідження є іменникові неоднозначності сучасної української літературної мови.

У внутрішньосупільних і міжсупільних комунікативних інформаційних процесах, які розвиваються, важливою тенденцією стає якість (стислість) і змістовність (однозначність) елементів інформаційного обміну. Ця властивість повинна досягатися як для мови внутрішньої комунікації, так і для міжсупільних комунікацій, тобто мова має бути адаптованою до міжмовних перекладів.

Одним із актуальних напрямків у сучасних дослідженнях залишається комплекс проблем, пов'язаних зі словом. Незважаючи на значні досягнення лінгвістів у дослідженнях проблеми неоднозначності, актуальним і досі залишається питання визначення *повної лексичної омонімії (ПЛО)* та *полісемії (П)*, унормування значень неоднозначностей для зняття неоднозначності та критеріїв їх розмежування.

Нормою даної субстанції, явища, предмета в існуючих умовах буття, просторі та часі є те, що для даних субстанцій, явищ, предметів є оптимальним з точки зору їх існування та використання у людському житті, що прогресує, та яке прийнято людиною та суспільством. Норма виражається *характеристичною структурою (ХС)*, тобто

набором характеристик, які описують її повно й однозначно. Мовна норма складається з лексичних, граматичних, синтаксичних, стилістичних норм.

Однією із головних складових сучасної лексикології є проблема багатьох інформаційних значень одного і того ж *акустично-графічного коду (АГК)* інформації – слова. Для вирішення цієї проблеми як у наукових, так і у практичних завданнях необхідно проводити розмежування цих проявів загальної інформаційної неоднозначності, при цьому виділяється ще й проблема існування омонімічної та полісемантичної неоднозначностей та неналежне їх лексичне унормування.

Багато проблем у теорії неоднозначності породжено наявністю численних неповних і неоднозначних визначень її складових, тому для визначення критеріїв розмежування та алгоритмів їх використання необхідно мати повне і однозначне визначення явищ *ПЛО* та *П*.

У цій роботі *основним завданням* стає, певною мірою, вирішення проблеми пошуку технологій зняття невизначеності з такого масиву мовних елементів як неоднозначні слова. Такі технології потрібні як для вирішення завдань вищезгаданих, так і для запобігання комунікаційних непорозумінь, і для формування позитивів у подальшому розвитку слов'янських мов.

Актуальність цього визначається тим, що:

1) наявні алгоритми і програмне забезпечення міжмовного перекладу не дають необхідного автентичного перекладу, а іноді призводять до абсурду через проблемність слів із декількома інформаційними наповненнями, тобто виникає проблемність текстової ідентифікації *ПЛО* та *П*. Для автоматизації перекладу найкращим станом є однозначні слова, коли всі інформаційні наповнення даного *АГК* не пересікаються і не мають спільних для них частин інформації.

Саме такий шлях підкласифікації можна було б використати і у випадку полісемії, однак виникають алгоритмічні та програмні труднощі ідентифікації необхідної інформаційної сутності полісемантичного слова через пересічення інформації у цих словах за основною ознакою (стрижнем полісемантичного слова). Помилка в автентичності перекладу полісема невелика, тому що стрижневе інформаційне значення слова зберігається. На даному етапі можна обмежитися тільки розмежуванням *П* і *ПЛО*;

2) вирішення цієї проблеми важливе при складанні тлумачних та інших видів словників, коли необхідно на величезному лексичному матеріалі практично визначити межі цих

явищ. Укладачі словників нашо́вхуються на складну проблему, як подавати однозвучні слова, зокрема ті, що історично вийшли з одного кореня і є продуктом семантичного розвитку слова, як одну, чи як декілька вокабул;

3) вивчення динаміки розвитку омонімів і полісемів та їх взаємної трансформації є складовою частиною вивчення динаміки розвитку мови, яка відображає розвиток людського суспільства, культури, тощо, це може дати інформацію для можливості прогнозування оптимальних шляхів розвитку мови у часі, що є дуже актуальним.

Часто, говорячи про складності при розмежуванні *ПЛО* і *П*, вказують на рухомість умовної межі між цими двома явищами, яка нестійка і прониклива як з боку полісемії, коли інформаційний зв'язок між окремими значеннями полісемантичного слова втрачається, і слово розпадається на два чи більше інформаційно незалежних слова – омоніми, так і з боку омонімії, коли в силу дії різних причин між двома і більше омонімічними словами виникає інформаційний (семантичний) зв'язок, і ці слова зливаються в одне полісемантичне слово.

Крім цього є випадки, коли існують центральні за класами стани слова, одночасно слово має два чи більше полісемантичних станів і одне чи більше омонімічних станів, *комплексний стан*.

Потенційно більшість слів може бути неоднозначними, це визначається фізіологією мозку, проникненням різних мов одна в одну, яке активно відбувається при розвитку взаємозв'язку людських суспільств.

Аналізуючи наукові дослідження явищ омонімії та полісемії, автор вважає за необхідне сформулювати визначення явищ *повної лексичної омонімії* та *полісемії*, які б були повні, однозначні та узагальнені за відомими визначеннями, а також були ще й актуальними в інформатизації суспільства: формування, формулювання, передача та збереження інформації за допомогою автоматизованих технічних систем.

У контексті визначеного автор вважає більш оптимальним таке визначення *ПЛО*:

ПЛО (повні лексичні омоніми) – це інформаційні масиви (об'єкти), які мають тотожний акустично-графічний код (АГК) у всіх своїх формах і мають повну відмінність в інформаційній наповненості по суті інформації, яка передається чи зберігається у конкретний часовий період, де:

- інформаційний масив (об'єкт) – це інформація, яку передають або зберігають у вигляді кодів. Слово являється суб'єктом цього визначення;

-інформація – це визначений об'єм узгоджених понять, знань і даних, які відображають властивості та стани об'єктів та явищ об'єктивного світу в природній, соціальній та штучно зроблених системах (у тому числі й абстрактних) у часових і просторових координатах і відображених та створених процесом мислення у людських суб'єктивних свідомостях.

Визначення понять *інформаційного масиву* та *інформації* зроблені за результатами вивчення цих понять.¹ Наведене визначення *ПЛЮ* не конфліктує за своєю суттю з основним масивом визначень, визнаних у сучасній лексикології. Воно є найбільш повне та однозначне.²

Існують думки мовознавців, що явища неоднозначності виникають через обмеженість об'єму пам'яті людини за час її життя при найактивнішому набиранню інформації. Але, на думку дослідників теорії мозку, границя обмеження об'єму пам'яті людини не може бути досягнута.^{3,4,5} Це пояснюється:

1) обмеженістю кількості понять об'єктивного світу, їх зв'язків та взаємодій – не більш кількох мільйонів, а в 1 мм³ зони мозку постійної пам'яті може бути номіналізовано більш 1 млрд. образів, знаків, понять. При людському об'ємі зони постійної пам'яті (більше 100 000 мм³) говорити про недостатність об'єму пам'яті людини немає підстав;

2) спроможністю мозку збільшувати цей об'єм у процесі зростання кількості інформації. Тобто, чим більше кількість і більше швидкість сприймання інформації (формування та формулювання), тим швидше і більше зростає відповідальна за пам'ять мозкова речовина.

Тобто, висновок про економію пам'яті не зовсім коректний.

Велику допомогу в розумінні цих питань дало вивчення робіт з теорії та мов мозку таких авторів, як К. Прибрам, Bronowski J., Jakobson R., в яких наведена науково обґрунтована найбільш вірогідна модель комунікативності та пам'яті у функціонуванні мозку людини. Згідно з цією моделлю процеси мислення, короткострокова (оперативна) та постійна пам'яті функціонально виконуються в різних частинах мозку.

При цьому процеси оперативної пам'яті та мислення в більшості є електропотенціальними без суттєвої довгострокової зміни біохімічного стану зон мозку. А процеси постійної пам'яті є біохімічними зі зміною (дорощуванням та перегрупуванням) атомів та молекул, для чого необхідні великі енергетичні витрати, час та повторюваність команд на такі зміни. Останнє є дуже необхідним явищем, яке захищає мозок від

лавинноподібних змін в його структурі через великий потік вхідної інформації через органи чуття, яка в основному не є необхідною для функціонування організму людини.

Постійна (молекулярна) пам'ять виконує функцію номіналізації – утворення Образів від Знаків існуючих об'єктів (іменники), утворення Образів дій об'єктів (дієслова), утворення Образів існуючих ознак об'єктів (прикметники) і т. інш.

Процес номіналізації проходить послідовно у часі і в своїй предикації. І кожен новий претендент на номіналізацію, перш, ніж бути номіналізованим у пам'ять, проходить кореляційну перевірку на наявність чого-небудь і в якомусь ступені подібного, номіналізованого раніше у часі.

З великим ступенем ймовірності вчені приходять до висновку, що у випадку позитивного кореляційного відгуку другий претендент не номіналізується, а номіналізуються лише варіант його відхилення від першого і деякі його предикаційні зв'язки.

Таким чином, весь корелюючий за суттю Знаку об'єм понять у молекулярних образах групується разом.

Це відповідає всім основним законам фізики про мінімізацію енергії і т. інш., тому що молекулярна система першого образу вже активізована (збуджена) при кореляційному пошуку збуджуючим потенціалом – для внесення доповнень потрібно менше енергії, часу та кількості атомів зростання (або перерозподілу), ніж для запису нового образу.

У випадку кореляції, наближеної до одиниці, виникає зв'язана багатозначність (у тому числі, полісемія) образів молекулярної пам'яті.

Базовою системою доказів цього є серії одночасних біофізичних і лінгвістичних експериментів, пов'язаних із дослідженнями процесів вилучення інформації з постійної пам'яті людини.

Процес вилучення може відбуватися двома шляхами: безпосередньо впізнаванням Знаків або їх пригадуванням.

Впізнавання передбачає накладання вхідного сигналу (Знака) на образ, який зберігається у довгостроковій пам'яті. Повного його пошуку в об'ємі пам'яті не відбувається у випадку впізнавання образу. Відповідне відшукується дуже швидко засобом кореляції між фронтом електропотенціальної хвилі, яка виникає від вхідного Знаку, й електропотенціальним полем молекулярного об'єму пам'яті, в якому є

інформація – Образ цього Знаку. Таким чином, збудженню, у якійсь мірі, підлягає весь молекулярний “кущ” інформації Образів, записаний раніше подібними (полісемантичними) Знаками. Тобто, збуджуючи мозок одним Знаком або його частиною (що дуже важливо), ми отримуємо відгук деякої кількості Образів та їх комбінацій, споріднених збуджуючому.

Біофізичні дослідження показали, що кореляція впізнавання послідовностей полісемантичних Знаків є більш швидким процесом, ніж впізнавання послідовності неполісемантичних Знаків; перше відбувається в одній мікрзоні мозку, а друге – в різних.

Тобто, явище полісемії в мові є об'єктивним необхідним проявом функціонування мозку людини, для якого більш сприятлива наявність багатозначності у мові.

Мозку “вигідніше” утворити біохімічно нову контекстову “прикрасу” поняття, ніж біохімічним процесом утворити новий молекулярний Образ цього поняття з цією “прикрасою”. Це і є об'єктивна та основна реалія виникнення полісемантизму у мові комунікативності та мислення людини.

Згідно з вищевикладеним та сучасною термінологією комунікативного процесу, не дуже відхиляючись від прийнятої лінгвістами термінології, можна сформулювати наступне визначення *полісемів*:

Полісеми – це інформаційні масиви, які мають тотожний АГК вираження своєї форми у всіх граматичних формах, належать до однієї частини мови і характеризуються існуванням об'єму інформаційного пересічення, в якому є спільний семантичний компонент, основне інформаційне значення якого повністю або частково переноситься на можливі інформаційні масиви даного слова або словосполучення у конкретний часовий період існування.

Ці визначення (*ПЛО* та полісема) діалектично пов'язані між собою, не вступають у конфлікт із загальноприйнятими, є більш коректними та становлять базу для створення оптимального критерію розмежування *ПЛО* та полісемантичних слів та алгоритму його використання.

Усі наявні у мовознавстві критерії розмежування *ПЛО* і полісемантичних слів у багатьох випадках їх проявів не виявляються достатніми ні самостійно, ні навіть при комплексуванні з іншими.² Аналіз кожного із них показує, що основна суть прагнень усіх мовознавців одна - це прагнення виявити і передати інформаційну сутність кожного

з можливих значень АГК слова, і в подальшому за аналізом цих інформаційних сутностей прийняти рішення про розмежування (класифікації).

Логічним наслідком проведеного вище аналізу та дослідження є пропозиція синтезу критерію розмежування ПЛО та полісемантичних слів на основі їх визначень.

Згідно з цими визначеннями критерієм розмежування ПЛО та полісемантичних слів має бути наявність чи відсутність кореляції об'єму, тобто пересікання інформації (за сутністю), яка міститься в інформаційних масивах (словах), які підлягають розмежуванню. Назвемо цей критерій інформаційно-кореляційним критерієм розмежування (ІККР).

Основою для функціонування ІККР є визначена базисна *характеристична структура (ХС)* визначень інформації за сутністю в будь-якій її формі, будь-то в інформаційному масиві - слові зі своїм АГК, чи в якійсь іншій формі (ідіоми, речення, тощо).

Для знаходження елементів ХС і за ними визначення *кореляції* (об'єму пересікання) *інформації* за сутністю та визначення поняття "інформація" визначені такі основні елементи ХС (ознаки певної інформації):

- сутність явища в середовищі його існування;
- функціональна сутність об'єкта в середовищі його існування;
- статична сутність об'єкта (явища): компонентний склад, речовинний склад, форма й об'єм, положення у просторі та інш.; зв'язки з іншими;
- динамічна сутність об'єкта (явища): динамічні характеристики, рух відносно системи існування, відносний рух всередині об'єкту (явища); дії на нього, дії його на інше;
- характеристики станів систем існування.⁶

ХС являє собою основні елементи *тлумачної формули значення слова (ТФЗС)*, як його унормованої норми інформації за сутністю, що є змістом у формі цього АГК. ТФЗС слова (АГК) є повним однозначним унормованим тлумаченням сутності слова.

Необхідною складовою для використання ІККР з наведеними вище необхідними складовими є оптимальна послідовність дій (алгоритм) при детектуванні фактів пересікання інформації за сутністю в інформаційних масивах, які підлягають розмежуванню. Цей алгоритм можна створити у процесі розмежування неоднозначностей.

Першою дією алгоритму розмежування є створення *ТФЗС АГК* (слова) для всіх його варіантів інформаційних масивів за елементами *ХС*, тобто структура *ТФЗС* слова повинна мати такий послідовний вигляд:

Код дій (*АГК* - *N* слова):

1 Аналітичний опис *АГК* - слова:

1.1 аналітичний опис (тлумачення) сутності явища;

1.2 аналітичний опис (тлумачення) функціональної суті;

2 Аналітичний опис статички явища:

2.1 за елементним складом;

2.2 за зв'язком елементів;

2.3 за складом речовини;

2.4 за формою;

2.5 за розміром;

2.6 за положенням у просторі (середовищі існування);

2.7 за зв'язками з елементами середовища існування;

3 Аналітичний опис динаміки явища чи об'єкта:

3.1 рух об'єкта (явища) у просторі як цілого у середовищі існування;

3.2 рух елементів всередині об'єктів (явища);

3.3 вплив на нього інших об'єктів (явищ);

3.4 вплив його на інші об'єкти (явища);

4 Аналітичний опис (тлумачення) середовища існування явища чи об'єкта кожного інформаційного масиву даного *АГК*.

Крім цих позицій кореляції (порівняння) можуть бути більш формальні, такі як:

5.1. належність до класів за класифікацією іменників на класи за ознаками: іменники-об'єкти; віддієслівні іменники; абстрактні іменники; мірні іменники;

5.2. значення *АГК* за пунктами 1.1 та 1.2 в іноземних мовах;

5.3. та інші, що будуть узгоджені при подальшому дослідженні використання *ІККР*.

6. Результати розмежування.⁶

Технологія детектування кореляції інформації за сутністю в інформаційних масивах полягає, у випадку простих логічних операцій, в оцінці збігу елементів *ХС* (формули *АГК*) в їх сутнісній та кількісній мірах за позиціями 1 - 5.

Для забезпечення *кореляції інформації* шляхом оцінки збігу інформації за елементами базової ХС (формули АГК) у роботі “До теорії розмежування неоднозначностей”² пропонується базова система понять і синтагм для створення формули АГК, тобто опису інформації за її базовою характеристичною структурою в поняттях та термінах, які прийняті в технології патентного права та інших, узгоджених міжнародною спільнотою, єдиних понять і значень слів (наприклад, фармакологія, анатомія, всі назви тваринного та рослинного світу і т. інш., які є латинськими акусто-графічними кодами). Ці системи можуть бути прийняті за основу у наших дослідженнях інформації за її сутністю у слові.

Аналіз визначень *ПЛО* та полісемів, критерію їх розмежування та технологій кореляції інформації показали необхідність створення узгодженої системи Договірних Умов (ДУ) процесу розмежування. Ці ДУ повинні давати однозначність у прийнятті рішень у процесі кореляції:

- одна з перших повинна бути Умова - якщо аналітичний опис за елементами 1.1 та 1.2 ХС Формул АГК співпадає, то приймається рішення про наявність кореляції і пересічення об'ємів інформації по суті - ДУ 1;
- кореляції за 2 - 4 є додатковими до кореляції за пунктами 1.1, 1.2, тому що пояснюють сутність інформації цих пунктів - ДУ 2;
- кореляція позитивна, якщо слова збігаються за характеристичною ознакою, без якої два об'єкти (явища) не існують - ДУ 3;
- в “межових” випадках позитивне рішення приймається на користь того явища неоднозначності, де екстраполяція розвитку у майбутньому дає перевагу - ДУ 4;
- перенесення кольору, форми, об'єму об'єкта (явища) на об'єкт (явище) без змін функціональної сутності не є перенесенням сутності інформації - ДУ 5;
- якщо слова з тотожнім АГК відносяться до різних класів прийнятої класифікації за пунктом 5.1, то дані слова є омонімами - ДУ 6;
- якщо значення за пунктам 1.1 та 1.2 в іноземних мовах різне, то вони є омонімами, тобто не корелюють - ДУ 7;

Наведені ДУ не є остаточними і повними та потребують подальшого розвитку.

При перекладі на інші мови виникають труднощі через неоднозначність саме іменникових полісемів та їх *ПЛО*. Вибір для дослідження одиниць даної частини мови зумовлений тим, що саме ця частина мови складає найбільшу групу омонімічних лексем.

Практичне використання *ІККР* продемонструємо на прикладі неоднозначного іменника **ОБРАЗ** у сучасній українській літературній мові.

Створені формули *АГК* (слова) для іменника **ОБРАЗ** та проведене розмежування неоднозначностей в цьому АГК мають такий вигляд:

Таблиця 1 АГК „Образ”

Позиція порівняння	Образ -1	Образ -2	Образ -3
1.1	Стан матеріальної субстанції отриманий (і) або створений і перекодований від інформації про стани інших субстанцій – Знаків і Символів об’єктивної дійсності з формуванням атомно-молекулярних структур у мозку людини.	Стан матеріальної субстанції отриманий (і) або створений і перекодований від інформації про стани інших субстанцій – засобом діяльності мислення з формуванням атомно-молекулярних структур у мозку людини, які відповідають суб’єктивним, раніше не існуючим, станам субстанцій: абстракції та фантазії.	Стан матеріальної субстанції отриманий (і) або створений і перекодований від інформації про стани інших субстанцій – за допомогою засобів мови: стилістичних троп, стилістичних фігур та інш. для створення художньої образності.
1.2	Призначене та використовується для запам’ятовування інформації з подальшим використанням її у психофізичних актах і реакціях у життєдіяльності	Призначене та використовується для створення та запам’ятовування інформації з подальшим використанням її у психофізичних актах і реакціях у	Призначене та використовується для створення, запам’ятовування та символічної матеріалізації інформації з подальшим використанням її у

	людини.	життєдіяльності людини.	психофізичних актах і реакціях у життєдіяльності людини.
5.2	image	Image, fantasy, imagination	image

Таблиця 1 (продовження)

Позиція порівняння	Образ -4	Образ -5	Образ -6
1.1			
1.2	Призначене та використовується для створення, запам'ятовування та символної матеріалізації інформації з подальшим використанням її у психофізичних актах і реакціях у життєдіяльності людини.	Призначене та використовується для створення, запам'ятовування та символної матеріалізації інформації з подальшим використанням її у психофізичних актах і реакціях у життєдіяльності людини.	Призначене та використовується для створення, запам'ятовування та символної матеріалізації інформації з подальшим використанням її у психофізичних актах і реакціях у життєдіяльності людини.
5.2	Image, portrayal, picture	Image, plastic arts	image

Таблиця 1 (продовження)

Позиція порівняння	Образ -7	Образ -8	Образ-9	Образ-10
1.1	Стан матеріальної субстанції отриманий (і) або створений і	Стан матеріальної субстанції отриманий (і) або створений і	Ікона як предмет	Обличчя людини

	<p>перекодований від інформації про стани інших субстанцій – за допомогою технічних пристроїв з використанням електромагнітних, акустичних випромінювань потоків часток та інш.: фото, дзеркало, електронні та інші прилади.</p>	<p>перекодований від інформації про стани інших субстанцій – Знаків та Символів об'єктивної дійсності з формуванням засобом процесу мислення алгоритмів та програм дій, реакцій</p>		
1.2	<p>Призначене та використовується для створення, запам'ятовування та символної матеріалізації інформації з подальшим використанням її у психофізичних актах і реакціях у життєдіяльності людини.</p>	<p>Призначене та використовується для створення, запам'ятовування та символної матеріалізації інформації з подальшим використанням її у психофізичних актах і реакціях у життєдіяльності людини.</p>	<p>Використовується як носій культового (релігійного) символу</p>	<p>Використовується для позначення фронтальної частини голови людини: очі, ніс, рот та інш.</p>
5.2	image	Manner, mode, image	Icon	Face

Таблиця 2

Позиція порівняння	Образ -1	Образ -2	Образ -3	Образ-4	Образ -5
1.1	1 ∩ (2-8)	2 ∩ (1, 3-8)	3 ∩ (1, 2, 4-8)	4 ∩ (1-3, 5-8)	5 ∩ (1-4, 6-8)
1.2	1 ∩ (2-8)	2 ∩ (1, 3-8)	3 ∩ (1, 2, 4-8)	4 ∩ (1-3, 5-8)	5 ∩ (1-4, 6-8)
5.2	1 ∩ (2-8)	2 ∩ (1, 3-8)	3 ∩ (1, 2, 4-8)	4 ∩ (1-3, 5-8)	5 ∩ (1-4, 6-8)

Таблиця 2 (продовження)

Позиція порівняння	Образ -6	Образ -7	Образ -8	Образ-9	Образ-10
1.1	6 ∩ (1-5, 7,8)	7 ∩ (1-6, 8)	8 ∩ (1-7)	9 ∩ 9	10 ∩ 10
1.2	6 ∩ (1-5, 7,8)	7 ∩ (1-6, 8)	8 ∩ (1-7)	9 ∩ 9	10 ∩ 10
5.2	6 ∩ (1-5, 7,8)	7 ∩ (1-6, 8)	8 ∩ (1-7)	9 ∩ 9	10 ∩ 10

Таблиця 3 Результати розмежування АГК „Образ”

АГК слова	Образ - 1	Образ - 2	Образ - 3	Образ - 4	Образ - 5
Стисле тлумачення	Представлення дійсності у пам`яті	Представлення фантазії, уяви у пам`яті	Представлення фантазії, уяви у художній літературі	Представлення фантазії, уяви у художньому мистецтві (картини, скульптурі)	Представлення фантазії, уяви у танці
Результати розмежування	Образ ¹ ₁	Образ ² ₁	Образ ³ ₁	Образ ⁴ ₁	Образ ⁵ ₁

Таблиця 3 (продовження)

АГК слова	Образ - 6	Образ - 7	Образ - 8	Образ - 9	Образ - 10
Стисле тлумачення	Представлення фантазії, уяви у музиці, співі	Представлення дійсності та фантазій за допомогою	Представлення алгоритмів і програм дій та реакцій	Ікона	Обличчя людини

		технічних засобів			
Результати розмежування	Образ ⁶ ₁	Образ ⁷ ₁	Образ ⁸ ₁	Образ ¹ ₂	Образ ¹ ₃

Результати даного дослідження і проведеного розмежування *ПЛО* та полісемів вказують на ефективність процесу розмежування та однозначність результату й обґрунтованість з точки зору наукової мови.

Складові комплексу *ІККР* однозначно і назавжди визначити неможливо і не потрібно. Вони повинні розвиватися з розвитком практики використання комплексу *інформаційно-кореляційного критерію розмежування*.

Отже, в результаті дослідження було встановлено, що за допомогою запропонованого *ІККР* можна розмежовувати неоднозначності. Отримані дані можуть бути використані для подальших досліджень використання *ІККР*, можуть привести до більш обґрунтованих і повних складових описаної вище технології розмежування, яка ще не є досконалою. Так, наприклад, бажано доповнити *ДУ*, доопрацювати алгоритми з визначенням пріоритетів позиції кореляцій, більш вдосконалити систему аналітичного опису *Формули слова (АГК)*, визначити більш повну *характеристичну структуру* аналізу інформації за суттю в інформаційних масивах - словах. Побудована таким чином *ТФЗС* є передтечією для створення *унормованої тлумачної формули значення слова*, що є необхідним для оптимального розвитку і використання мови у комунікаційних процесах і міжмовних перекладах.

Література:

1. Физическая энциклопедия. - М., 1990; Колмогоров А.Н. Информация. БСЭ–Изд.2, – Т. 51, – М., 1948
2. Солдатова Л.П. До теорії розмежування неоднозначностей Актуальні проблеми української лінгвістики: теорія і практика. Випуск 9. Київський національний університет імені Тараса Шевченка, К., 2004 (102), с.46-52
3. Прибрам К. Языки мозга. – Л., 1975;
4. Bronowski J. Human and animal languages, В: To Honor Roman Jacobson: Essays on the Occasion of His Seventieth Birthday – vol. I, – Paris, – 1967

5. Jakobson R. Linguistic types of Aphasia // В: Carterette E.S. (ed.) Brain Function, vol III, Speech, Language and Communication Berkeley and Los Angeles, University of California Press, – 1966
6. Солдатова Л.П. Використання інформаційно-кореляційного критерію в практиці розмежування неоднозначностей // Актуальні проблеми української лінгвістики: теорія і практика. Випуск 10. Київський національний університет імені Тараса Шевченка, К., 2004 (174), с.146-155